

הלכות הדף היומי

מסכת סוטה

תוכן

- א. שיעור סתירה ... כדי לצלות ביצה ולגומעה.....1
- ב. כל המזלזל בנטילת ידים נעקר מן העולם.....2
- ג. מים ראשונים צריך שיגביה ידיו למעלה.....3
- ד. מים אחרונים צריך שישפיל ידיו למטה.....6
- ה. כל האוכל פת בלא ניגוב ידים כאילו אוכל לחם טמא.....6
- ו. כל אדם שיש בו נסות הרוח .. כאילו כפר בעיקר.....7

דף ד.

א. שיעור סתירה ... כדי לצלות ביצה ולגומעה

כיצד היא הסתירה¹, שנסתרה בפני עדים עם אותו פלוני שקינא לה, ושהתה כדי טומאה², שהיא כדי לצלות ביצת תרנגולת באש בינונית³ ולגמעה. וי"א⁴ שיש להוסיף על שיעור זה בכדי שתסיר סינרה כלומר בגדה התחתון.

¹ שו"ע אבהע"ז קעח ד

² עיין בתשו' נו"ב תניינא סי' ק"ס שהוא מסתפק דאולי הכוונה רק לאפוקי אם ודאי לא שהו כדי טומאה אבל אם העדים באו ומצאו בסתר ואינם יודעים כמה זמן שהו בסתר אולי מחשב סתירה. ודעתו נוטה יותר דכל זמן שלא נתברר ששהתה כשיעור לא מחשב סתירה לענין זה וסיים דהדבר צריך תלמוד. פ"ת שם יג

³ תיו"ט ריש מסכתין

⁴ תוס' בסוגיין ד"ה וכמה, ובשו"ת מנחת יצחק חלק ד סימן צד כתב שלכאורה צריך גם שיעור שתחזור ותלבשנו. דהמשמעות בקינוי וסתירה, אף שלא מצאו אותה העדי טומאה חונרת בסינר (כביבמות כ"ד ע"ב), אסורה לבעלה, וא"כ עכ"ח הי' צריך זמן לאחר חונרת, כדי חגירת סינר, וממילא גם לענין יחוד כן, אם מדמין דין יחוד, לדין סתירה שלאחר קינוי, וכתב אך צ"ע שלא מצאתי בפוסקים מדין חגירת סינר לאחר חונרת, בקינוי וסתירה.

הלכות הדף היומי

מסכת סוטה

י"א⁵ ששיעור זה בדקות הוא לערך חמש דקות. וי"א⁶ שיכול להיות אפילו שלוש דקות, וי"א⁷ ששיעור זה משתנה לפי המציאות שאם ליבו גס בה והיא פרוצה שיעורו קצר מאד ואם אין ליבו גס בה ואינו מכירה שיעורו ארוך⁸.

דף ד:

ב. כל המזלזל בנטילת ידים נעקר מן העולם

⁵ שו"ת מנחת יצחק שם עיי"ש שכתב להוכיח ששיעור זה הוא כשיעור שיעור נמיעת ג' ביצים חמים ממש, שהוא כשיעור שתיית רביעית ומחצה שגומעו חם שלא יצמנן הנה נודע דבשתיית חמין, הסדר לשתותו מעט מעט, כמו בשתיית קפה חמה, המבואר בפוסקים, שהביאו הבאה"ט והשע"ת (או"ח סי' ר"ד ס"ק י"ב), ובזה לא רחוק לומר, דנמיעת ג' ביצים חמין, תיכף אחר הצלי", משתהים בנמיעתם, לא פחות מאכילת ג' ביצים קשים צוננים, דהוי לפי שיטת החתם סופר (ח"ו סי' ט"ז), בשיעור כדי אכילת פרס, למ"ד דהוי ד' ביצים, מ' מינוט עיין שם, א"כ מניע לג' ביצים, לערך ששה וב' שלישי מינוט, וביותר אם נצרף לזה עוד שיעור התרת סיגר כנ"ל, ה' נראה דביחד עכ"פ, שוהה בערך שיעור הנ"ל, – ומ"מ אין יכולין להחליט דבר ברור בזה, דבודאי יש חילוק בין אדם לאדם, אבל אפשר אם כדי לצאת מידי ספק, היינו מצמצמים השיעור על ה' מינוט, ה' מספיק, וכמדומה ששיעור זה, מתאים יותר עם המציאות, של צליית ביצת תרנגולת באש בינוני, ונמיעתה בשעה שהיא חמה.

⁶ רבי נתן נטע שם נ"ל חלק א סימן נח הנה בירושלמי סוטה (פ"א ה"ב) איתא ר"ע אומר כדי גילגול ביצה, וכתב הרמב"ם בפיהמ"ש לסוטה (פ"א מ"ב) "ושיעור זה מן הזמן כשיעור לצלות ביצה של תרנגולת באש בינונית וכדי לגומעה אחר שנצלת". וברש"י שבת (ל"ח ב) אין נותנין ביצה בצד המיחם בשביל שתתגלגל "שתצלה קצת עד שתהא מגלגלת", וכן ברש"י ברכות (מד ב) מגולגלת "צלויה לחה ורכה ששורפין אותה", וכן ברע"ב (עוקצין פ"ב מ"ו) "ביצה מגולגלת צלויה קצת עד שהיא מעורבת וראויה לגמע". ומבואר שם דבכה"ג כששורפין קצת מהקליפה הביצה שותת ויורדת דרך אותו שבר עיין שם. וניסיתי ועשיתי מעשה לצלות ביצה כשיעור הנ"ל על אש של גאז ששיעורתי שהיא בגדר אש בינונית ולגומעה, ועלתה בידי בערך שלשה מינוטין. ובשו"ת שבט הלוי חלק יא סימן רצד, דשיעור סתירה של ביאה הוא כדי לצלות ביצה ולגומעה וכן פסק הרמב"ם, וזה יכול להיות יותר מג' מינוט, והיינו כדי שלא לאסור אשה על בעלה, אבל הכא דהוא להיפך לקרב אשה לבעלה יתכן מאד שנוכל לצדד כשאר הדעות בסוטה שם שהם קצרים מאד, וכיון דכל ענין חופה דרך ראוי לביאה שנוי במחלוקת כנ"ל, וגם לדין אינו מעכב בכל אופן, ראוי לנמנות דגם כשיעור ג' מינוט כבר ה' שיעור ביאה, וצד זה עדין צריך אני להתישב. שו"ת שבט הלוי חלק יא סימן רצד

⁷ בשו"ת אנרות משה אבן העזר חלק ד סימן סה או כב כתב שצריך נוסף לשיעור המוזכר בגמ' קצת כשיעור לשכב ולפשוט מהבגדים עד כדי שיהא האפשריות לגלות את האברים וגם להלביש כמתחלה ואם מצד השכיבה נתלכלכו הבגדים לתקנם כמתחלה כדרך ההולכים בשוק, ואם אינו גס בה הא צריך עוד זמן כדי לרצותה דהא מה שבסתירה דסוטה דהוא אחר קינוי מסיק בסוטה דף ד' ע"א דלא בעי אלא שיעור ביאה בלא ארצותה פרש"י משום דאיכא למימר קודם הסתירה נתרצית לו, אבל הכא שנכנס לשם עם אשה שאינו מכירה ואף במכירה כשלא גס בה הרי ודאי יש להצריך גם כדי לארצותה שלזה לא שייך קביעות שיעור, אבל אף לאשה כזו שדעתה קלה ביותר להתפתות הוא ודאי שיעור גדול טובא משיעור ביאה אף לפרוצות ואף לנשי נכריות דאף שאין חוששות לאיסורים אין מזנות לסתם אינשי אלא בפתוי וריצוי, ואף אם מכירה לקדשה הא צריך להשוות עמה בשכר ולשלם לה או ליתן לה משכון שג"כ הוא שיעור יותר גדול משיעור הביאה שהוא ודאי יותר מכל נסיעה ארוכה דאיכא במעלית אף דמשך כ"ה קומות, ובגס בה טובא וכן כשאשה נכרית מנהיגה את המעלית שסתמן פרוצות ופגע בה איזה פעמים ובנסיעה ארוכה לכמה קומות אה"נ דיש לאסור, אבל לא מצוי כלל דבר כזה, ועם שתי נשים ודאי אין לאסור שיחשושו שלא יוכל לבעול לשתיהן בזמן קצר כזה וממילא לא יבעול כלל דמירתתי מהשניה שלא יספיק לבעול אותה.

⁸ ועיין שו"ת ציץ אליעזר חלק ו סימן מ – קנ"ו איסורי יחוד פרק כב

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סוטה

צריך האדם⁹ ליוזר מאד בנטילת ידים, שכל המזלזל בנטילת ידים חייב נידוי שעובר על דברי חכמים ומסתלקת ממנו השמירה מן השמים¹⁰, וישכנו נחש ובא לידי עניות. וסימנך¹¹ ע"ל נטילת ידים ראשי תיבות ענ"י, כלומר על ידי הברכה ניצול מן העניות אלא מתברך, אבל כשאנו נוטל ואינו מברך נשאר עני ואינו מתברך, ואפי' הנוטל ידיו ברביעית מצומצם מביאו לידי עניות¹² אלא יוסיף ליטול ידיו בשפע וכל הנוטל מלא חפניו מים נותנים לו מלא חפניו טובה וברכה ומכל מקום לא יכוין לכך כדי להתעשר שנמצא עובד על מנת לקבל פרס אלא יעשה לכבוד קונו,

ועוד מי שאינו נזהר נעקר מן העולם¹³. ועוד אמרו¹⁴ שהמזלזל בנט"י נכשל במאכלות אסורות המטמטמים את לבו, ואין לו חלק לעוה"ב¹⁵, ואסור לאכול ממאכליו¹⁶ משום שלחמו נקרא לחם רע עין, ומושך עליו טומאה, ומתגלגל במים או בבריה המצויה במים.

ג. מים ראשונים צריך שיגביה ידיו למעלה

⁹ שו"ע נו"כ או"ח קנח ט

¹⁰ כה"ח שם סקע"ז עפ"י הוזה"ק (פקודי ר"נ ב) דמי שהוא בנידוי מסתלקת ממנו השמירה מן השמים.

¹¹ לבוש שם

¹² שולחן ערוך הרב שם סעיף טו

¹³ פירש רש"י ד"ה נעקר דעובר על דברי חכמים חייב מיתה דכתיב [קהלת י, ח] ופורץ גדר ישכנו נחש. וכתב[ו] תוס' [ד"ה נעקר] תימא לר"י על פירוש רש"י, מאי אריא נט"י אפילו כל דברי חכמים נמי, ועוד קשיא דאמר הכא דעונשו מיתה, ובפרק במה אשה [שבת סב ע"ב] אמרינן דעונשו עניות, ונראה דזילזול שמזלזל בה תמיד עונשו עקירה ע"י עניות דקשה ממיתה ע"י נחש ע"כ, משמע דכשאין מזלזל תמיד חייב מיתה ע"י נחש, וכשמזלזל תמיד עונשו תמיד. ובזה יש לכוין דברי לבוש שכתב וישכנו נחש, וסיים ועוד שהוא נעקר מן העולם, ורצה לומר שעל ידי עניות נעקר. ונ"ל לתרץ כל תמיהת תוס', דמאי שתמה ר"י מאי אריא נט"י אפילו וכו', דכל דברי חכמים תקנוה רבנן בשביל דהמצוה בעצמה יש בה טעם, אבל מצות נט"י לחולין דאין בה טעם בעצמה, אלא תקנו שיהא רגיל בנטילה זו אף בחולין כדי שלא יבא ליגע בתרומה בלי נטילה, קמ"ל דאפ"ה חייב מיתה. איתא בתנא דבי אליהו [פס"ו] המזלזל בנט"י סימן רע לו לא יאבה ה' סלוח לו אליה רבה סימן קנח ס"ק (כא)

¹⁴ חולין (ק"ו א) מים ראשונים האכילו בשר חזיר וכו' עיין שם ברש"י המעשה (עפ"י המד"ר במדבר כ').

¹⁵ צוואת רבי אליעזר הגדול המובא בשבט מוסר פט"ז

¹⁶ בזהר חדש מדרש רות (דף פ"ז) וז"ל (בתרגום ללשה"ק) "מעשה היה בבבל באדם אחד שהזמין עני לאכול, וראה (העני) אותו שלא נטל ידיו ואכל, קם אותו העני מהשלחן וחלץ לו, קרא אותו ואמר לו שב במקומך ואכול, אמר לו ח"ו שאני יאכל עמך כי עליך הכתוב אומר (משלי כ"ג ו') אל תלחם את לחם רע עין וכו', ולא עוד אלא שמאכלך טמא ונאמר ולא תטמאו בהם ונטמאתם בהם וכו', ובא מעשה לפני חכמים ונתנו לו לעני מאה זון, בכה ר' חני ואמר אשריכם ישראל אשריכם עוסקים בתורה ומצוות, ומה העני שהיה רעב ומיעו עצורים ושמר עצמו ולא חשש אלא לכבוד כמה שכר טוב מוכן למי שלומדים בתורה"

הלכות הדף היומי

מסכת סוטה

חכמים גזרו טומאה¹⁷ על הידים לחולין, משום סרך אוכלי תרומה שלא יגעו בה בידים טמאות ויפסלוה ויהיו האוכלים חייבים מיתה בידי שמים, ותיקנו נטילה זו כדי לטהר את הידים וכיון שהמים מטהרין את הידים הרי הם מקבלים עליהם את הטומאה שהיתה על הידים, ונטמאו המים מהם¹⁸. ועיקר דין הנטילה הוא שישפוך האדם מן הכלי שני פעמים על ידיו, הראשונים מעבירין הטומאה מן הידים ומקבלין אותה לתוכן ונטמאו, והשניים מטהרין את הראשונים מטומאתן. אכן אם נשפך הרביעית בבת אחת על שתי ידיו, או ששפך רביעית שלמה על כל יד ויד דעת רוב הפוסקים שאין צריך למים שניים.

וסדר נטילה מרביעית כך הוא¹⁹, אם שופך כל הרביעית בפעם אחת על שתי ידיו באחת, כגון שאחר יוצק על ידיו, או שאוחז הכלי בראשי אצבעותיו ושופך על ב' ידיו כאחד, נטהרו ידיו ואין צריך לומר אם יש לו מים רבים ושופך רביעית על כל אחת בפני עצמה.

אבל אם בא ליטול על כל אחת בפני עצמה מרביעית בלבד צריך לשפוך על כל אחת ב' פעמים, כי כששופך על היד פעם אחת נטמאו המים מהיד, הואיל ואין בהם רביעית שהוא שיעור טהרה בידים, וכששופך שנית מטהרים מים שניים את מים הראשונים ואת היד.

לפיכך אמרו חכמים שצריך האדם להגביה ראשי אצבעותיו בשעת נטילה, כשישפוך עליהם המים²⁰ עד שינגב אותם²¹, כדי שלא יצאו המים הראשונים שנטמאו חוץ לשיעור הנטילה²², ואחר כך כשישפוך עליהם המים השניים

¹⁷ שו"ע ונו"כ שם קסב א ומ"ב שם א

¹⁸ ומשום שאין הגזירה אלא משום אוכלי תרומה, לא גזרו טומאה על הידים רק עד כדי שדרך ליגע בהם בעת האכילה, והוא שיעור הנטילה למר עד הקנה של זרוע ולמר עד חיבור האצבעות לכף וכדלעיל סימן קסא סעיף ד, וגם אין המים נטמאו אלא אותן ששופכין על היד תוך שיעור נטילה.

¹⁹ שולחן ערוך הרב שם סעיף א

²⁰ והנה א"א לקיים מצות הגבהת ידיו אלא בששופך אחר על ידיו דכששופך בעצמו בע"כ ישפיל ידיו כשבא ליטול הכלי על ידו השני ואם אין לו אחר יטול מרביעית על כל יד דבנטל מרביעית בבת אחת א"צ להגביה ידיו וכדלקמיה ובשעת הדחק שאין לו מים כ"כ יעשה העצה המבוארת בהג"ה דהיינו שישפיל ידיו לנמרי מתחלת הנטילה עד סופה. מ"ב שם ג

²¹ אבל בעת נתינת מים שניים גופא נראה שאין מחוייב להיות ידיו בהגבהה, דהלא אפילו אם ירדו מים ראשונים מתחלת חוץ לפרק ועתה יחזרו אל תוך הפרק, הלא יטהרום השניים, וכל שכן דלית לן למיחש שמא ירדו מים שניים למעלה מהראשונים, ואם כן כשהוא אוחז אותן בהשפלה ירדו על האצבעות, דהלא למעלה ממקום האצבעות לרוב המפרשים אין המקום הזה מטמא. שער הציון שם ס"ק ח

²² שטומאת הידים וטהרתן אינה אלא עד הפרק הצריך נטילת ידים ולא חוץ לפרק שאם נטל הראשונים עד הפרק והשניים חוץ לפרק לא נטמאו שם אף על פי שהם שם ראשונים ולפיכך אם חזרו לפרק אינן מטמאין

הלכות הדף היומי

מסכת סוטה

לא יטהרו רק מה שבתוך השיעור, שגם אין המים השניים מטהרין אלא עד שיעור נטילה ולא יותר, ואחר כך קודם הניגוב יבאו המים הראשונים שיצאו חוץ לשיעור והם טמאים ויחזרו תוך שיעור הנטילה ויטמאו את הידים, לפיכך יגביה את הידים, ונתנו סימן לזה פסוק (ישעיהו סג פסוק ט) וַיִּנְטְלֵם וַיִּנְשָׂאֵם כלומר וינטלם לשון נטילה, צריך לנשא אותם זהו וינשאם.

ובדיעבד אם לא הגביה משמע שאין מחויב ליטול שנית, אם לא שנראה שיצאו מים חוץ לפרק וחזרו²³.

יש אומרים²⁴ דאם משפילן מתחילת הנטילה עד סופה, עדיף טפי שאין כאן מים שנטמאו חוץ לשיעור, ואפילו אם יתחיל שפיכת המים הראשונים למעלה משיעור הנטילה והשניים עליהם ואחר כך יבאו המים הראשונים שלמעלה על היד, אין אותן המים מטמאין היד כשיזלו עליהם, שלא גזרו שם שום טומאה לא על היד ולא על המים ששופכים עליהם שם, רק יזהר שלא יגביהם תחלה ואחר כך ישפילם, שאז יש לחוש שיצאו המים הראשונים חוץ לפרק ויחזרו ויטמאו את הידים²⁵. אלא שאמרו חז"ל צריך להגביה ידיו משום סימנא בעלמא דאסמכוה אקרא דוינטלם וינשאם.

יש אומרים²⁶ דכל דברים הללו שצריך להגביה או להשפיל ידיו, לא נאמרו אלא כשאינו נוטל כל היד עד מקום חיבור היד עם הזרוע, ששם שייכין כל החששות הללו, משום ששם גזרו חכמים טומאה וטהרה מפני שהידיים עסקניות הן באותן הפרקים, אבל אם נוטל עד הזרוע אינו צריך לא להשפיל ולא להגביה, דמשם ולמעלה לא גזרו טומאה, שמשם ואילך אינו נקרא יד אפילו לענין קדוש ידים ורגלים של כיוור, ויש חולקין²⁷ וכן עיקר להלכה²⁸.

ולא אמרו²⁹ להגביה או להשפיל אלא כששופך מתחלה מקצת רביעית על הידים ואחר כך שופך שנית מותר המים, שאז אמרינן המים ראשונים נטמאו והשניים מטהרין

את היד אבל אם הראשונים שהיו בתוך הפרק ונטמאו יצאו חוץ לפרק אף על פי שנטל גם השניים חוץ לפרק לא מטהרום שם ולפיכך אם חזרו לפרק חזרו ונטמאו הראשונים את היד לכך אמרו חכמים הנוטל צריך שיגביה ידיו למעלה שלא יחזרו המים שחוץ לפרק לתוך הפרק. שולחן ערוך הרב שם סעיף ו

²³ מ"ב שם ב

²⁴ רמ"א שם

²⁵ וכמה אחרונים מפקפקין על עצה זו דהשפלה מטעם דכשהם מושפלין למטה אפשר שלא יגיעו המים כלל על ראשי האצבעות וע"כ טוב להגביהם אפילו בעת נתינת מים ראשונים. וכן הביא המ"א שכן הוא ג"כ ע"פ קבלה הנבחה דוקא וכן בגמרא סמכו ע"ז מקרא וינטלם וינשאם משמע דכן ראוי לנהוג והנה כהיום נהגו העולם שאין מודקדקין בזה והטעם מפני שנוטלין רביעית על כל יד ויד וגם שנוטלין עד סוף פיסת היד. ומ"מ נכון להשגיח שיבואו המים בראשי אצבעותיו ובכל הצדדין ולא כהמון עם ששופכין רק על צדי ידיהם ואינם משגיחין שיבואו המים גם על ראשי האצבעות וכל היד סביב. מ"ב שם ט

²⁶ דעת המחבר

²⁷ רמ"א שם

²⁸ ומ"מ בשעת הדחק כשא"א לו להגביה יש לסמוך על דעה הראשונה שסתם המחבר כוונה לקולא ובפרט שאנו נוטלין ברביעית מים. מ"ב שם יא

²⁹ מחבר שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סוטה

כמו שאמרנו, אבל אם שופך על ידיו רביעית מים בשפע בבת אחת, לא נטמאו המים כלל ונטהרו הידים מיד, לפיכך אין חוששין אז לא להגביה ידיו ולא להשפילם. וכן המטביל ידיו נטהרו ידיו מיד בבת אחת ואין שייך שם חשש הגבהת ידים או השפלה.

יש אומרים שאם שופך על ידיו שלשה פעמים, אין צריך גם כן לדקדק לא בהגבהת ידיו ולא בהשפלתם, וכן נהגו להקל³⁰. ויותר³¹ נכון לנהוג אם יש לו מים שיטיל רביעית על כל יד ויד או יותר שיבואו המים עליהם בשופי.

ד. מים אחרונים צריך שישפיל ידיו למטה

בנטילת מים³² אחרונים בסיום הסעודה, צריך שישפיל ראשי אצבעותיו למטה, כדי שתדרד הזוהמא מן הלכלוך שבידיו ע"י הנטילה. ולכן אין לרחוץ ידיו בתוך הכלי³³, אלא ישפוך עליהם כדי שתדרד הזוהמא.

ה. כל האוכל פת בלא ניגוב ידים כאילו אוכל לחם טמא

לאחר נטילת ידים³⁴ לצורך הסעודה אפילו אם נטל רביעית על כל יד, ינגבם היטב קודם שיבצע, שיש בו מיאוס אם יאכל בידים מטפוחים או לחים³⁵,

³⁰ ואפשר דמטמא הוא משום ממה נפשך, אם הם מים מעטים שאין בהם אלא רביעית, כיון שחולקים לשלשה חלקים אין לחוש שיצא חוץ לשיעור נטילה מפני מיעוטן, ואם הם מים רבים סומכין שבוודאי נודמן רביעית לפעם אחד, וכבר אמרנו דרביעית בפעם אחת אין צריך לדקדק בהגבהה והשפלה, ואף על פי שיש עוד חששות אחרות שהיה ראוי להחמיר בשבילן, נהגו להקל בחששא דרבנן. לבוש שם ב ועיין בבה"ל בשם א"ר טעם אחר. ויש מפרשים מה שאמרו חכמים הנוטל צריך שיגביה ידיו אינו בנוטל כל היד עד הקנה של זרוע אלא בנוטל האצבעות לבדן וכדברי האומרים שהנטילה דיה עד מקום חיבור האצבעות לכף היד וטומאת הידים לראשונים וטהרתן מהשניים היא עד הקנה של זרוע לפיכך יש לחוש שמא הלכו הראשונים חוץ למקום חיבור האצבעות ונטמאו שם אף אם לא יצאו לשם מהאצבעות אלא הלכו לשם מחמת הכלי והשניים שמא לא הלכו בכל מקום שהלכו הראשונים ונשארו הראשונים בטומאתן ומטמאין היד אם יורדים לאצבעות כשמשפיל ידיו לכן צריך להגביה ראשי אצבעותיו למעלה מסוף הנטילה עד שינגב ואף אם רוצה להשפילן מתחלת הנטילה אינו מועיל כי אי אפשר לצמצם ליטול ממש בתוך הפרק שלא ילכו המים חוץ לאצבעותיו מעט ואם הלכו לשם נטמאו שם אף על פי שלא ירדו לשם מהאצבעות אלא מהכלי והמטביל ידיו או ששפך עליהם רביעית כאחד אפילו שפך על האצבעות ויצאו מהן חוץ לפרק לא נטמאו שם כלל כיון שהם מי טהרה. ועל פי סברא זו נהגו עכשיו להקל בהגבהת הידים לפי שנוהגין לשפוך על כל יד ג' פעמים אף שהן נקיות ושוב אין לחוש שמא לא הלכו השניים בכל מקום שהלכו הראשונים שאם לא הלכו השניים הלכו השלישיים. שו"ע הרב שם

³¹ מ"ב שם מז

³² שו"ע ונו"ב שם קפא ה

³³ שולחן ערוך הרב שם סעיף ה

³⁴ שו"ע ונו"ב שם קנה יב

³⁵ כתב הב"י דהיינו משום דמים הראשונים ששופך על ידיו טמאים הם שנטמאו מחמת ידיו כדלקמן בסימן קס"ב ואף דשופך מים שניים לטהר המים כדאיתא שם מ"מ לכתחלה צריך להעביר את הראשונים לגמרי ע"י ניגוב ורש"ל כתב דעיקר הניגוב הוא משום נקיות דכשידיו לחים ממי הנטילה יש בו משום מיאוס וכ"מ ברש"י

הלכות הדף היומי

מסכת סוטה

והאוכל בלא נגוב ידיים כאילו אוכל לחם טמא, שכל דבר שיש בו מיאוס נקרא טמא, דכתיב (יחזקאל ד פסוק יג) כָּכָה יֹאכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת לֶחֶמָם טָמֵא בְּגוֹיִם³⁶, וסימן לדבר "לחמם"³⁷ טמא בגמטריא "בלא נגוב ידיים". לא ינגב ידיו בחלוקו שקשה לשכחה³⁸, ויש ליזהר כן בכל בגדיו³⁹. לא די שיתנגבו⁴⁰ מאליהן אלא צריך לשפשפן במפה או בשאר דברים שהשפשוף⁴¹ מטהרן ביותר⁴².

ו. כל אדם שיש בו גסות הרוח .. כאילו כפר בעיקר

יש דעות⁴³ שאסור לו לאדם לנהוג בהן בבינוניות אלא יתרחק מן הקצה האחד עד הקצה האחר, והוא גובה לב, שאין דרך הטובה שיהיה אדם עניו בלבד אלא שיהיה שפל רוח ותהיה רוחו נמוכה למאד, ולפיכך נאמר במשה רבינו ענו מאד ולא נאמר ענו בלבד, ולפיכך צוו חכמים מאד מאד הוי שפל רוח, ועוד אמרו שכל המגביה לבו כפר בעיקר שנאמר (דברים ח פסוק יד) וְרָם לְבָבְךָ וְשַׁכַּחְתָּ אֶת יְקֹוֹק אֱלֹהֶיךָ.

כאן. מ"ב שם מה. ודע דבפיר"ח בסוטה שם פירש כפשוטו דהוא משום טומאה ממש אבל לא כמ"ש הב"י דהמים טמאים הם אלא משום דמכשירין לטומאה וז"ל שהמים מכשירים האוכלים והפירות לטומאה ואם לא ינגב ידיו בטוב תצא הלחלוחית שבידיו להפת ויוכשר לקבל טומאה ונבדבריו מתורץ מה שהקשו דכיון דשפך מים שניים הלא אין כאן מים טמאים ומשמע דלדעתו ה"ה בשופך רביעית בבת אחת דמ"ש ורק בטובל משום דלא תקנו בו כל דיני נמילה. באור הלכה שם.

³⁶ שאמר השם יתברך ליחזקאל כשצוה לו לעשות לו פת במיאוס לאפותו בצפיעי הבקר ובגלילי האדם כדכתיב שם, מכאן שדבר מיאוס קרי טמא, לבוש שם

³⁷ סימן קנח ס"ק (כד)

שמעתי לחמם נטריקון ל"ח מ"ם, אליה רבה שם כד מהמטה משה וספר תניא.

³⁸ המ"א בשם התשב"ץ

³⁹ עיין בפמ"ג שמסתפק אם דוקא חלוקו או כל בגדיו במשמע. מ"ב שם מה

⁴⁰ שו"ע הרב שםסעי' י"ז

⁴¹ ויש להסתפק מה הדין במכונת יבוש ע"י זרם אויר חם ומשפשף ידיו זו בזו.

⁴² וכ"כ בשו"ת אז נדברו ח"ח סי' נ"ב, וע"ע קצוה"ש סי' ל"ב סק"ג, שו"ת קנין תורה ח"ג סי' י"ט ושו"ת שרגא המאיר ח"ד סי' ד'. אולם בחזו"א בסי' כ"ה סק"י כתב להתירא וז"ל "ונראה דה"ה דיכול להמתין עד שינגבו, דהא עיקר הטעם משום מים שנמאאו או משום מיאוס וכל שנתנגבו לית לן בה", וכ"פ בשו"ת בצל החכמה ח"ד סי' קמ"א וח"ה סי' ל"ב ושו"ת אז נדברו ח"ט סי' ס"ד.

⁴³ רמב"ם הלכות דעות פרק ב הלכה ג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>